

Ústav světových dějin

Posudek oponenta rigorózní práce

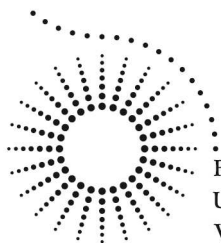
Voráček, Ondřej, Keňa mezi autoritářstvím a demokracií. Demokratizace a proměny režimu v letech 1992-2010, Ústav světových dějin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2012, 104 stran rkp.

Mgr. Ondřej Voráček předložil rigorózní práci, která se zabývá problematikou demokratizace Keni v letech 1992-2010. Jedná se tedy o problematiku, kterou se dosud nikdo v české historiografii nezabýval. Již z toho důvodu si myslím, že se jedná o cenný příspěvek k nejnovejším dějinám této východoafrické země. Hlavním cílem práce je ověření hypotézy, že „demokratizaci probíhající v Keni od roku 1992 lze prohlásit za zamrzlou.“ (s. 10).

Práce je rozdělena do dvou částí. V první, teoretické části, Voráček rozebírá proces demokratizace (respektive analyzuje jednotlivé vlny demokratizace) a teorie o nových typech nedemokratických režimů. Ty se pak snaží aplikovat na situaci v Keni v devadesátých letech 20. století a na počátku století jednadvacátého. V tomto případě je pro téma práce důležitá podkapitola nazvaná „Zamrzlá demokratizace a stabilizovaný hybridní režim“. Z toho pak vychází i formulace hypotézy rigorózní práce, že demokratizace v Keni nevykazuje téměř žádný pokrok, a dochází tedy k jejímu zamrznutí (s. 38).

Ve druhé části práce se Voráček snaží svoji hypotézu dokázat. Autor zcela správně tvrdí, že jedním z nejdůležitějších tlaků na liberalizaci země přišel od zahraničních poskytovatelů finanční pomoci. Ty podmínili další pomoc provedením ekonomických a politických reforem. Autor rovněž odpovídá na otázku, proč „zahraniční tlak odblokoval proměnu režimu, o kterou marně usilovala domácí opozice“. Zde se přiklonil k teorii Stevena Levitského a Lucana Wayne, že Keňa byla příliš závislá na rozvojové pomoci (ta v této době přesahovala 10 % HDP).

Mgr. Ondřej Voráček přesto správně tvrdí, že tlak zvenku sice na začátku devadesátých let 20. století umožnil započítí demokratizace, ale došlo vlastně jen k menším úpravám, které v konečném důsledku nevedly k téměř žádným změnám. U moci se na dalších deset let udržel dosavadní prezident Daniel arap Moi. Autor se snaží analyzovat důvody, proč

Ústav světových dějin

se Moi udržel u moci ještě dalších deset let. Jako hlavní argumenty uvádí nejednotnost opozice. Zde by možná stálo za podrobnější analýzu, proč došlo k rozpadu opozice. Měla v rozštěpení opozice nějaký vliv rozdílná příslušnost jednotlivých vůdců k různým kmenům? Mezi dalšími příčinami vítězství dosavadního prezidenta bylo využívání nedemokratických praktik – mezi ně patřily například úpravy volebního systému, jmenování provládní volební komise, kontrola médií, represe zaměřené na představitele opozice i její příznivce atd. Podobná situace panovala i během voleb v roce 1997.

Autor dále dobře ukázal, že ani po pádu Moie v roce 2002 se situace příliš nezměnila. Zvítězila sice opozice, ale její kandidát na prezidenta Mwai Kibaki byl příliš svázán s předchozím „režimem“ a jeho praktiky byly podobné těm, jaké využíval jeho předchůdce. Voráček nakonec dochází k logickému závěru, že demokratizaci Keni bránily tři faktory: 1) Zahraniční tlak nebyl dlouhodobě zacílený na rozvoj demokracie. 2) Demokratizaci brzdilo odkládání zásadních institucionálních reforem. 3) Nově zvolená elita pokračovala v dosavadní mocenské politice.

Na závěr svého posudku bych chtěl poznamenat, že se jedná o solidní, kvalitní práci, která podle mého názoru splňuje kritéria pro udělení titulu PhDr. Na FF UK v Praze. Přesto bych měl ještě dvě připomínky. Zajímalo by mě (a autor to v práci pouze jen naznačil, ale nikde to více neanalyzuje), jak do vnitřní politiky v devadesátých letech 20. století a na počátku 21. století zasahovala kmenová příslušnost jednotlivých politiků. Druhá poznámka se týká struktury práce. Zdá se mi, že autor někdy zbytečně opakuje některá fakta. Na druhou stranu musím autora pochválit za to, že provedl důkladnou heuristiku k dané problematice. I díky tomu se tato práce může stát v řadě ohledů základem pro další zkoumání nejnovějších dějin Keni.

Práci **doporučuji** k obhajobě.

Praha, 6. listopadu 2012

PhDr. Jaromír Soukup, Ph.D.

Ústav světových dějin, FF UK v Praze